

Zas Latweeschu draugs.

1838. 30 Juhni.

26ta lappa.

J a u n a s s i n n a s.

Is Rihges. Zas augsti zeenigs leelskungs Pehterburgē, kam waheds: Du Hamel, kas Widsemmei zittkahrt bija par gubbernateru, un kam te pee Rihges ta muischa peederr, ko sauž: Saffeslauks jeb gubbernatera muischa, tas, dabujis sinnahr, ka tur Saffeslaukâ Latweeschu skohla eezelta, schehligâ prahtâ skohlai aclaidis gruntes naudū. — Rihges gohdigu Liggeru ammatc irr schai paschai skohlai desmit fudr. rublu dahwinajis.

Kad tu, lassitajs mihtajs, pasihstamam dischleram kahdu skunstigu leetu parahditu, ko zits dischlers irr taisijis, un — ja tu winnam arri ne mas ne sazzitu, ka ne tizzohht, ka winsch tahdu leetu tik patt skunstigi prohtohht taisiht; — ko derresim? — gohda wihrs fanemfees, un ja ar scho darbu arri mas ko warretu nopelniht, tatschu, — lai buhtu ir tik tew weenam par leezibu, — drihs atneffihš wehl skunstigaku leetu, kas, ja tu to tam pirmam rahditu, gan spehtu atkal scho skubbinahr, wehl dauds wairak pahr ohtru fanemtees. — Zapatt gan notiktu ar wisseem zitteem ammatneekem, skunstineekem un pabrikanteem; arri ar dahrsneekem, semneekem un zitteem wihereem, kas ko no semmes audse, woi kas zaur lohpu kohpshanu kahdu prezzi sadabbu. Ja winneem tik to parahditu, ko zits jau woi taisijis, woi audsejis, tad zits pahr zittu dsichtohs, wehl labbaku sagahdaht. Zapehz muhsu laikos pa wiffahm pasaules mallahm, kur tik jau gudriba pee ammatneekem, pabrikanteem un semneekem sahfaugt, waldineeki atsihst labbu essam, ka pa brihscheem wiffi zilweki, kas kahdas dereigas woi skunstigas leetas proht taisiht woi sagahdaht. sawas wiffabbakas prezzes eeksch sawadahm istabahm saleek kohpâ, kur zitti laudis tahs warr dabbuht raudsicht, un turklahht arri sinnahr, kur un zil lehti karu prezzi warr dabbuht pirkt. — It tahdahm skunstigu prezzu islikschahanam jau preeksch pahri gaddeem eefahze eeksch Pehterburges un Maffawas, bet nu jau pawehleschana islaista, ka tahdas arri pa wiffu Kreemu walstibu katra leelakâ pilssata ja-sagahda. Un rang, schai gaddâ arri eefahze Rihgâ, ka wiffadas skunstigas prezzes, ko tik no Widsemmes gubbermentes warreja sadabbuht, raudsichanai salikke. Schi raudsichana bija no 22tras lihds 30tai Juhni tannis istabâs pee Dohmes-ganges, kur rahrs grahitatas glabba. Arraddahs tur schoreis arri zittas leetas, ko semneeki bija fataisijuschi, prohti: wilšanas sekkes, raibas bantites, wainadsini, un tã j. pr. un zittas, kas atkal semneekem kohet waijaga, prohti: daschas sortes arktu, ezzu un t. j. pr. — Zittâ gaddâ

Latweeschu draugs ne aismirfihš, pee laika fluddinaht, kad atkal tahda flkunstigu prezju islikfchana woi Rihgâ woi Zelgawâ gaddisees, lai, ja zittam lassitajam arri kahda tohti labba prezze buhtu, winsch sinnatu, kad un fur to nosuhtht.

• **Ea pasaffa no teem septineem gulletajeem.**

Meschzeema Jurris. Labwaffar, nahburgs!

Jaunsemm Pehteris. Paldeews, nu tu jau fenn pee mannim wairs ne bijis.

M. J. Zeefa gan; bet fo buhs darriht? darba laiks, un ir schodeen waktas ne buhtu, kad patlabban leetus ne lihtu.

J. P. Bija gan tohti waijadfigs, jo druwas un lauki stahweja kâ istwihkusch; nu wifs atspirgs. Paldees mihtam dewejam!

M. J. Labbi gan, bet tomehr behdiga zerriba. Kas jel scho gadd' ar feenu buhs, kad wiffu seena laiku leetus lihs?

J. P. Wiffu seena laiku leetus! Kas tad tewim tahdu behdigu sinnu atnessis?

M. J. Kas tad zits, kâ kalenderis!

J. P. Brihnums! man arri tahds pats kalenderis, kâ tewim; un tomehr to ne esinu atraddis.

M. J. Nu, woi tad ne sinni, ka schodeen irr septinu gulletaju deena?

J. P. Râ nu ne, bet kas tad par to?

M. J. Wezzi laudis jau allasch falka, kad septinu gulletaju deenâ leetus liht, tad tas septinâs neddelâs ne apstahfees.

J. P. Tu un tawi wezzi laudis esseet, — ne nemm' par saunu, — tihri mulki, tahdus neekus tizzedami. — Tizzi man, schai deenat tahds spehks ne manaw; bet winna irr tahda patti no Deewa raddita, kâ katra zitta deena. Winnas wahrds rahda, ka ezejta kahdeem wihreem par peeminnu, un ja tu gribbi klauseht, tad es tew to pasaffu no teem septineem gulletajeem gan warru stahstiht; jo tew jau allasch labba pasaffas un jaunâs sinnas patihk, ne kâ labbas mahzibas, kaut tahs buhtu tohti derrigas, un tahm arri jauki smeeklu swahrzini luhtu muggurâ. Bet arri schi pasaffa ne buhs bes labbâhm mahzibâhm.

Pirms wehl pahri sints gaddi pehz Kristus peedsimschanas bija pagahju schi, tad wehl tee kautini, kas to kristigu tizzibu peenehme, breefmigi tikke waijati; un sewischki Keemeru Keiseri tai jaunai mahzibai ne gribbeja kaut, winnu leelâ walstî isplehtitees, un breefmigas mohkas, zeetumu un nahwi teem nospreede, kas to jaunu mahzibu peenemtu. — Ea pirma leela waijaschana to kristitu kauschu notikke 64tâ gaddâ pehz J. R. peedsimschanas, kad tas affins-kahrigs Keemeru Keisers Nero waldija. Winsch mekleja ar wiffu spehku tohs kristigus kautinus pa wiffam isdeldeht, un laikam arri tas swehts Apustuls Pahwils, kas to brihd pats Rohmâ bij, to preezas mahzibu fluddinaht, schinnt waijaschanâ gallu buhs dabbujis. — Nu nabbageem tautineem waijadseja fleppeni sanahkt, sawu Deewu peeluhgt. Sapulzinajahs tuffnesis, allâs, woi kahdâ leelâ meschâ. Schê baudija ta Kunga waffarinu, un pasflubbinaja zits zittu us weenprahribu,

brahtu nihsstibu un pastahwibu pee ta Kunga Jesus, ar to zerribu eepreezina-
damees, ka sawâ laikâ comebr gaisma tumfibu uswarrefchoht, un ka tas zilweks,
kas scheit labbu zihnifchanu duhs zihnijis, to nemirfibas frohni tur debbes
walstibâ eemantofchoht.

Bet tam Kungam patikke, winnu tizzibu zeeti pahrbaudiht; jo pilni trihs
fints gaddi pagahje, pirms winneem ta brihwiba tappe dohta, basnizas usbuh-
weht, un tur, wisseem redsoht, sawam Deewam kalpoht. — Schinnis trihsfints
gaddôs tee nu desmits reises breefmigi no Keemereem tikke waijari. Kad tahs pir-
mas Kristus draudses tik labbi no paganeem, kâ arri no Zuhdeem, kas to kristi-
gu tizzibu bij peenehmuschî, bij zehlschahs, tad tee Keemeri, kas tohs Zuhdus
nihdesa, schohs lihds ar tahm Kristus draudsehm nizzinaja, un tã notikke, ka schee
nabbagi arri muhsu tizzibas deht dauds un daschadi irr iszeetuschî. — Pehdigi,
tannî zogtã gaddã, dewe tas Keemeru Keisers Konstantins tas seelais, kas
to seelu Konstantinopeles pilfsatu, kas taggad Turkeem par Keisera pilfsatu irr,
ustaisija, teem kristiteem laudim ne tikweem to brihwibu, sew basnizas usbuh-
weht, bet arri pats pehz kahdeem gaddeem likke kristitees. Zaur to nu ta fwehta
pafaules dalkã sahje labbakas atsichanas gaisma aust.

Tannîs breefmas un affins kahrigs Keisers Dezjus, no 249ta lihds 51mam gaddam, kri-
stiteem laudim breefmigs prettineeks. Winkch tohs us wissadu wihsî mekleja is-
deldeht. Sewischki tas tannî Ewesus pilfsatã, (luhl' fwehta Pahwila grah-
matã, Ewesereem rakstîtã), kur to brihd itt seela Kristus draudse atraddahs,
likke jaunu elkadeewa basnizu ustaisiht, un pawehleja wisseem eedsihwotajeem
pee nahwes strahpes tai basnizã elka deewam uppureht. Gan daschs kristihts
zilweks atraddahs, kas, no Keisera dusmahm bihdamees, ta Kunga J. K. wahr-
dus aismirfe: "Ne bih steetees no teem, kas to meefu nokauj, un to
dwehfeli ne warr nokaut; bet bih steetees wairak no ta, kas meefu
un dwehfeli warr nomaitaht ellê." (Matteus 10, 28.) Bet septini jau-
nekti, kas, kã sakka, brahti effoht bijuschî, pastahwigi leedsehs, schai pawehle-
schanai paklaufiht. Keisers teem likke ar breefmigahm mohkahm, un pat ar nah-
wi draudeht, bet wifs welti! Pehdigi redsedami, ka zittadi ne warreja glahbtees,
tee astrumã sawas mantas draugeem un raddeem isdallija, un tad aisbehdsse weenã
sinnamã allã, kur jau zittakari daudsreis, stehpdamees, ar zitteem kohpã to dsihwu
Deewu bija peeluhguschî. — Bet drihs tee no saweem eenaidneekem tikke atra-
sti, un Keisers sawãs dusmãs pawehleja to allu aismuhreht, gribbedams tohs tur
eelschã nosmazzeht. Tã arri notikke. Jaunekti dsihwoja gan wehl kahdas deenas
tannî aismuhretã allã, flaweja Deewu, un dseedaja fwehtas dseefmas; bet pehz
wairs ne to ne dsirdeja, wifs palikke klufs, un nu wiffi dohmaja, ka jau effoht
nomirruschî. — Bet stahsts sakka, winni ne effoht wis bijuschî nomirruschî, bet
zeeti ween eemigguschî, un ta pilnus diwisfints gaddus effoht gullejuschî, bes
ehdeena, bes dsehreena, ittin kã mirroni. — Pehz ilgeem gaddeem weens Eweseru

namneeks tanni kálnà effoht fahjis afminus lauft, un atraddis arri scho allu. Me drihkfiedams, weens pats winnà ee-eet, tas gahje atpakkat us pilsfatu, gribbedams wairak laudis lihds nemt. Da tam, kamehr winsch bij nohst, tee jaunekli atmohdachs no sawa nahwes meega. Teem schfritte, itt kà tik wakkar buhtu eegullufchi, un atgahdadamees, ka teem ne bij ne kas ko ehst, tee fuhstija weenu no sawa widdus us pilsfatu, barribu pirft, tam zeeti preefodnadami, lai fargahs, ka Dezjus winnu ne listu fanemt. — Tas aissuhstihes jauneklis ne nahze wairs atpakkat, un tee zitti fescht, ne waredami winnu sagaidihc, dewehs paschi us zellu. Pilsfatà nahkufchi, teem wiss bij swesch, eelas bij nepasishstamas, swesch laudis, sawadas drehbes, nepasishstama nauda. Kas tohs fastappe, pallike stahweht, un us teem, kà us ehrmeem, skattijahs brihnodamees, un par to naudu, kas teem bija, teem ne weens ne ko gribbeja pahrdohst. Par to tee jaunekli eedufinojahs, un eefahze strihdetees. Nu tohs wedde preefsch teefas, un te atraddahs, ka tee diwisimts gaddus effoht gullejufchi. Tas to brihd walddidams keisers, no ta brihnuma dsirdejis, likke jauneklus west sawà preefschà, gribbedams pats tohs isklaufiht. Schee atnahze, apleezinaja drohschi sawu tizzibu, un runnaja preezigi no tahs swehtibas tahs preezas mahzibas; bet beigufchi runnahc, tee fritte pee semmes un wiffi septini istlaide garru. — Winnu wahrdi effoht bijufchi: Maksimus, Martinianus, Dionisius, Serapions, Markus, Jahnis un Konstantins.

No schahs pasakkas gan laikam tik dauds buhs teefa: Scheem jaunekteem buhs laimigi isdewees, tam niknam Dezjufam isbehgt, un sweschà semmè sawu dschwibu isglahbt. Zur laikam gaidija, kamehr tas bij mirris, un tad teem sawejeem par preeku, kas tohs jau senu par mirruscheem bij apraudajufchi, atpakkat greesehs. — Scheem septineem tizzibas beedreem par gohdu, kas tà pastahwigi sinnaja sawu tizzibu apleezinahrt, to 27tu dehtu tanni seena mehnefi, nosauze septinu gulletaju deenu. — Woi nu pats redsi, zil aplam tas irr, tizjeht, ka schi deena gaisu waroht nospreest?

M. J. Redsu gan, ka aplam esmu dohmajis. — Paldeews, nahburgs, par labbu mahzibu. Jau wakkars mettahs, dsihwo weffels!

J. P. Ar Deewu! staiga weffels!

D. St—m.

G u d r i b a s m a h z i b a s.

75.

Us spehkeem welti palaujees,
Ja tikkufchi ne darbofees;
Slinks spehjineeks brihscham babbu sprahgs,
Rad wahrgam drohscham maises nahks.

H.

Lihds 27. Juhni pee Rihges irr atnahkufchi 744 fuggi un aisbraukufchi 594.

Brihw drikkht. No juhrmallas-gubbernementu augstas waldbischanas pusses:

Dr. C. E. Napierky.